

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Tizenegyedik évfolyam.

2. füzet.

Február 1872.

Hazai erdészetünk képviseltetése a bécsi világkiállításon.

A Bécsben 1873-ban tartandó világkiállítás ügyében kinevezett országos bizottnánynak I. vagyis mező- és erdőgazdasági szakosztálya a földművelés körébe tartozó valamennyi termelési ágnek képviseltetése iránti javaslatételre albizottságokat küldött ki, hogy azoknak véleményeihez képest a kiállítás körül való további teendőket megállapíthassa.

A kiállítási bizottnány első szakosztályának működése kiterjed a mezőgazdasági terményekre általában, szőlőművelésre és borászatra, állattenyésztés- és gyapjutermelésre, a kertészetre és az erdészetre. Az itt megnevezett földművelési ágakra az albizottságok a szakosztálynak minden egyes szakra javaslataikat beterjesztvén, a szakosztály azokat már tárgyalta is.

Ezen egyébiránt igen érdekes munkálatokból lapunk hívatásához képest és helyszüke miatt is, csak az erdészetre vonatkozó következő javaslatot közölhetjük :

I. A fa- és erdőtermények kiállítása azok minden egyes ágában a szemlélőt meglepő gazdag mértékben legyen képviselve.

II. A kiállított tárgyak, kivéve azokat, melyek a magyar erdőgazdaság jelenlegi fejlődöttségének szemlélhetővé tétele

végett bocsáttatnak kiállításra, oly minőségűek és oly tömegben szerezhetők legyenek, hogy a termelők és fogyasztók figyelmét a hazánkban levő erdőtőke kellő gyümölcsötetésére egyaránt felhívják.

III. Az erdőtermények már alakjuknál fogva is kevésbé lehetővén figyelmet megragadók és tetszetősek, ezért különös gond fordítandó a kiállítandó egyes tárgyak kül-csinjára is, s arra, hogy mindazon erdészeti tárgyak, melyek a kiállítási palotába beférnek, abban állittassanak ki.

IV. Hogy a tervezett kiállítás a hazai erdőtermények értékesítésére meghozza azon eredményt, melyet attól indokoltan várhatunk, szükséges, hogy a kiállítandó tárgyaknak mind termelését, mind megszerezhetését illetőleg rendelkezésre álljanak azon adatok, melyek azoknak kereskedelmi szempontból való ismertetésére szolgálnak, s a mennyiben ezeket az általános katalogus nem tartalmazhatná, egy az erdészeti tárgyak leírását és ismertetését külön tartalmazó röpirat szerkesztessék.

V. A kiállítandó erdészeti tárgyak egészen véve aként bocsáttassanak kiállításra és ott aként állitassanak fel, hogy erdőbirtokosok és szakértők az erdészeti haladás azon állásáról, melyre a magyar erdőgazdaság eljutott, hű és meggyőző képet, illetőleg ismeretet szerezzenek.

VI. A kiállítás erdészeti osztályának sorába tartoznak mindazon tárgyak, melyeknek művelését, termelését és áruba bocsátását az erdészeti tudomány a maga körébe tartozónak ismeri.

Az erdészet körébe tartoznak tehát:

1. a mű-fa, vagyis a nyerstermények sorába tartozó mind azon fa, mely sem tüzi-, sem szénfa gyanánt nem használtatik; és pedig: épület-, szerszám- és gépfák mindennemű alakban; fűrésztonkók, gerendák; szelvényárúk, vagyis padlók,

deszkák, léczek, hangfák, boritékfák, a czipészek és könyvkötők számára szükséges falemezek, a szivar- és gyufa-ládákhoz szükséges vékony deszkák, szitakérges és skatulyadeszkák; gyufahuzalok vagy az ezek előállítására alkalmas hasábfák; zszindely és fedél-deszka; kerekesekek és kocsigyártók által az ezek által készített járművek előállítására használt és ugynevezett félgyártmány állapotában lévő fák; gazdasági faedények és eszközök; szőlőkarók; vasuti ászokfák; távirda-póznák; hajóépítészeti-fa, ide értve az árboczfát is; kádárfa, illetőleg a bor- és fűszerkereskedés számára szükséges tölgy-, fenyő- és bikk-dongák, hordófenekesek és abroncsok; kosár- vagy fonó-vessző.

2. Tüzifa.

3. Szénfa vagy faszén.

4. Erdei melléktermények: festő- és cserzőanyagok, gubacs, tölgy- és luczkéreg; hánacs; szurok, terpentín, kátrány; hamuzsir, tőzeg; az erdei vadászat terményei: nyers és kikészített vadbőrök s esetleg a halászat köréből a halak.

5. Az erdei tenyésztés tárgyát képező fák magvai, ide értve a déli vidékeken honos gesztenye- és a törökmogyorófák magvait is.

6. Az erdők tenyésztésére és használására szükséges eszközök és készülékek.

7. Fa-szállítási, szenítési, tisztítási és kezelési építmények.

8. A magyarországi fatenyésztés ismertetésére szolgáló leejtett vagy élő állapotban és lehető legnagyobb méretekben kiállítandó fák; nevezetesen: tölgy, kőris, szilfa, jávorok, luczfenyő, jegenye- és vörösfenyő, bikk, gyertyán és törökmogyoró, valamint végül az erdőművelés körébe tartozó mindennemű csemeték.

9. Egyes kisebb vagy nagyobb erdőgazdaság adminisztratív kezelését s műszaki szervezését ismertető leírások és térképek; avagy az erdőgazdaság egyik vagy másik ágának adminisztratív kezelésére vagy műszaki szervezésére vonatkozó leírások és térképek.

10. Végül az erdészeti irodalom.

VII. Hogy az összes erdőterményeknek a kiállítás helyiségében való felállítása egy rendszeres egészet képezzen, szükséges, hogy az összes erdészeti tárgyak egy az erdészeti kiállítás műszaki rendezésében tapasztalattal, s e mellett szakismerettel is bíró egyénre bizassék, s hogy ehez képest mind az állam, mind a magánosok részéről kiállítandó tárgyakat egy és ugyanazon személy állítsa fel. Ennek fogyanatosítására legalkalmasabbnak ismerhető a m. kir. pénzügyminister ur által a kincstári erdőtermények felállítására megnyert szakférfi Wessely József, ki Bécsben lakik s ki a magánosok részéről beküldendő tárgyak felállítását is elvállalja. E czélból tehát szükséges, hogy a t. szakosztályi elnök ur a végrehajtó bizottság utján kieszközölje, miszerint a földművelési minister ur az országos bizottmány tagjául már kinevezett Wessely Józsefet a Magyarországról kiállítandó összes erdészeti tárgyak felállításának eszközlésével bizza meg, felszólítván még őt, hogy ezen ügynek végrehajtására van-e segédekre szüksége, hányra és azoknak esetleg minő díjazást ajánlana? A díjazást illetőleg azonban megjegyzendő, hogy az a világkiállítási alapot kevéssel fogja terhelni, mert Wessely bécsi működéseért díjazást nem fogad el, s hallomás szerint máris van díjtalanul működni óhajtó két segéde s így még legfőlebb egy díjazott segédre lehetne szüksége.

VIII. Miután az egyes kiállítók nem önállóan vesznek részt a kiállításban, hanem Magyarország mint állam az egyes kiállítók által adott tárgyakat egyetemesen állítja ki, ezért

szükségesnek ismerjük, hogy az összes hazai erdőbirtokosok és illetőleg az erdészeti szakközönség akkor, midőn azoknak a kiállítás erdészeti ügyei iránt minden irányban kellő tájékozás lesz adható, egy általános gyűlést tartsanak s ebben a mennyire lehet, a kinek-kinek részéről kiállítandó tárgyak iránt megállapodjanak, hogy így mindenki csupán oly tárgyak kiállítására fordítson gondot, melyeket az országos érdek szemmeltartása mellett saját szempontjából véve is leginkább állíthat ki. Ezen gyűlés összehívását legcélszerűbben az országos Erdészeti-egyesület eszközölhetné, mi végre nevezett egylet a szakosztály részéről felszólítandó volna.

Budán, január-hó 30-án 1872.

*Keglevich Béla. Divald Adolf.
Wagner Károly. Bedő Albert.*

Az ó-budai és visegrádi korona-uradalmak erdeiről.

(Folytatás és vége.)

A használat módja és az újraerdősítés.

A használat módja és az ahoz kötött újraerdősítés az okszerű gazdaság követelményeinek nem felelt meg.

A szálerdőt ugyanis vető és tarvágatok útján használván, első vágás alkalmával az illető térről a fák felét vágták le; azután vártak 5—6 évig, s ezek elteltével a hátralévő fákat is letarolták.

Ez eljárás mellett, ha a vetővágást közvetlen megelőzőleg, vagy utána az első-második évben volt makktermés, az újraerdősülés is sikerült. Ez azonban csak ritkán történt; ellenben a meggyérített erdő talaja a legtöbb esetben begyepesedett, s

a későbbi években lehullott makk alkalmas csirágyat nem találván, a remélt sarjadék is elmaradott.

A hátramaradt fákat azonban a megszázott idő eltelte után ennek daczára is levágták, a nélkül, hogy a tér mesterséges újraerdősítéséről gondoskodtak volna; így pedig lett, miután a két vágás közti időben az először ejtett fák tuskói elszáradtak, a teljzárlatu erdő helyén az utolszor ledöntött fák öreg tuskóinak végmegeeröltetéséből kelt csenevész sarjerdő, mely a vágástérnek alig felét foglalta el, míg a tér második fele parlagon maradt, s később használhatlan cserjékkel tölt meg.

Hogy ez nem volt egyéb, mint tudományos czégér alatt gondatlanul üzött rablógazdaság, az bővebb magyarázatra nem szorul.

De nem mellőzhetem ez uttal ismételve oda nyilatkozni; hogy a vetővágások utján való újraerdősítés látszólag ugyan igen olcsó; ott azonban, hol a fának értéke tetemes, a legköltségesebb mesterséges erdősítésnél is többre kerül.

Ha ugyanis középminőségű termőhelyen az átlagos évi növekvést holdanként csak 60 köblábra és az önerdősülés folyamatát átlagosan csak 5 évre számítjuk is, úgy ez holdanként 300 köbláb fába, s ennek köblábját tövön, mint ezt a visegrádi kerületben csekély számítással lehet, csak 10 krra tesszük: 30 frtba kerül, mely összeg a legmesterségesebb erdősítés költségeit is jóval túlhaladja.

A vetővágás tehát csak ott van helyén, hol a fa értéke még igen csekély, vagy a hol azt mellőzni a talaj minőségénél, a klima mostohaságánál fogva vagy azért nem lehet; mert fontos ok van reá, oly fanemet, mely biztosan csak ily vágás utján termesztethető, mint például a jegenye, fenyő vagy bükk, jövőre is föntartani. Minden más esetben a tarvágot és utána a tér mesterséges erdősítése föltétlenül előnyösebb.

A visegrádi kerületben annak, hogy a fák felét éveken át a vágástéren hagyták, hol azok igen bajosan megőrizhetők, miután egyenkénti eltűnésük a már ottlévő számos tuskó miatt szembe nem tűnik, még azon hátrányos oldala is lehetett, hogy a kincstár nem részesült a vágások egész fájának értékében; főleg a fa ottani nagy értéke és az őrszemélyzet oly csekély fizetése mellett, melyből csak félig-meddig tisztességesen megélni mai nap a legszerényebb igények mellett sem lehet.

Az igazgatóságnak tehát meg kell hagyni, hogy ugy a szál, valamint a sarjerdőben is a föntjelölt fordakornak megfelelő tért tarvágat útján használja ki; e fölött pedig a vetővágásokban eddig hátramaradott fát mindenütt és egészen.

Kivételt képeznek e részt a már kifejtett okoknál fogva a nagymaros-zebegényi és a bogdányi üzemosztály, hol a szolgálmányok megváltásáig csak annyit kellend használni mint eddig; a használatot azonban a vetővágásokban megkezdeni és ezek teljes kihasználása után az egész erdőben folytatni.

Az igazgatóságot továbbá föl kell szólítani, hogy minden pagonyban megfelelő számmal faiskolákat alapitasson s ezekben erdei fenyő, tölgy, cser, kőris és juharfa csemetéket növeltesen, hogy a szálerdők vágásainak netaláni hézagait fenyővel, tölgy és cserfával, a sarjerdőket a fenyő kivételével a megnevezett összes fanemekkel, a cserüzemosztályokét pedig csupán tölgyekkel műveltesse. — Magában értetik, hogy makktermő éveken az ertés makkal lesz eszközlendő.

Legfeljebb 20 év alatt végül az eddigi tisztásokat is okvetlenül be kell erdősíteni. Kivévén csekélyebb és az álló erdő közepette fekvő ily térségeket, melyek csak a körüllevő erdők letarolása után lesznek beültetendők.

E tisztásokon kívül még a régibb vágások hézagai is beerdősítendők; a hol pedig az erdősítés csak igen csekély mértékben sikerült és például csak kevés reményt nyújtó gyér

tőhajtásokból áll, a talaj pedig mezőgazdasági használatra alkalmas ott az ily régibb vágások irtás alá lesznek veendőök, néhány évig eke alatt tartandók és azután mesterséges művelés útján újra erdősítendőök, mint például a Mária-Eichel nevű vágások, továbbá a perbáli kis erdő, vagy a budakeszi pagonyban a pátyi ut mellett lévő vágásterek sat.

A jövedelmet e közbeeső használat is nagyobb mérvben fogja szaporítani, és emelkedni fog ez a cserüzerosztályokban eszközendő kéregeladás útján, valamint az által is, ha a személyzet iparkodni fog a folyó vágások fájából minél többet mint épületi és műszerfát értékesíteni. Így például a kospallagi vágásokban a fák nagyobb része gyönyörű távirnapóznákat; a budai országúthoz közel és már a jövő évben letarolandó erdők igen értékes épületfát szolgáltatnak.

A vágások az egész kerületben a mostaniakhoz sorozandók, kivéve Visegrádot, hol azokat a dömösi határhoz közeli tölgyerdőbe kell áthelyezni, miután ott számos fa száradni kezd, s ezeket, ha kincstár ideje korán nem használja föl, jogosultságoknál fogva a visegrádiak vinnék el.

Perbálon mindenekelőtt a kis erdő még fönálló részét kell letarolni; Budakeszin pedig a szálerdő vágásait a szép juhászné melletti tölgyerdőbe áthelyezni; mert ennek fái is száradni kezdenek, és hogy a szolgálmányfát a megváltásig is csekélyebb értékű tölgy dorongfában lehessen kiszolgáltatni.

A sarjerdővágások e pagonyban a telki határra teendőök át; mert ez erdőrészek a legidősebbek és mivel a mostani vágások folytatását képező erdők a községnek fognák átengedtetni.

Fokozható végül a jövedelem a sárvölgyben folyó patak vizének fausztatásra való felhasználása által. E völgynek fakészlete ugyanis körülbelül 16.000 öl; a szállítás jelenlegi bére e völgyből átlagosan legalább 3 firt, miglen az usztatás,

ideértve a facsatorna előállítását is, legroszabb esetben legfeljebb 2 frtba kerülne, s így e völgy fakészletének czélszerűbb szállítása mellett legalább is 16.000 frt lesz megtakarítható; de csak a szolgálmányok megváltása után; mert vágásokat addig e pagonyban a már érintett okoknál fogva csak ott lehet czélszerűen vinni, a hol száradó fák nagyobb mennyiségben fordulnak elő.

A személyzet és annak szervezése.

A személyzet jelenlegi létszáma egy erdőmester; öt erdész, melynek egyike kezelő főerdész; egy raktárgondnok; egy erdőgyakornok; harmincznégy erdővéd és három raktárőr.

Már föntebb bátorkodtam kimutatni, hogy a pagonyok s így a kezelő erdészek száma is fölös, s hogy öt helyett három tökéletesen elég.

Ezek közül a budakeszi főerdész, kinek kerülete a perbáli pagonynyal lett kiegészítve, kötelezendő e fölött, hogy az erdőmester távollétében, annak másnemű elfoglaltsága mellett, vagy betegeskedése esetében, neki a többi pagonyok főfelügyeletében is segítségére legyen.

Az erdőhivatal személyzete, mely most az erdőmesterből és egy gyakornokból áll, egy számvivővel s egyszersmind erdőrendezővel lenne kiegészítendő; mert az erdőhivatal jelenleg számadást nem visz, s így gazdasága eredményeit és azon tényezőket sem ismeri, melyek a tartós jövedelem fokozása szempontjából főfontosságot érdemelnek.

De az erdőrendezés és a használat folytonos ellenőrzése is a legfontosabb teendők közé tartozik; nehogy tulságos gondosságból a jelenkor, vagy ellenkezőleg az ivadék érdekei, vagy egyszerre mindkettőé csorbitassanak; a mi e kerületben most csakugyan megtörtént.

A használat a megengedhetőnél ugyanis sokkal csekélyebb volt, módjánál fogva azonban nemcsak az elidegenítésnek nyílt tág tere, hanem a kihasznált részek is úgy kezeltettek, hogy ott az utódok sokkal csekélyebb értékű fában azon tömeg egy harmadát sem fogják föltalálhatni, mely e térről most letarlatott.

Egy számvivő és erdőrendező kinevezése esetében az igazgatóságot utasítani kellend, hogy az erdőhivatal a jövő év kezdetétől rendes számadást vezessen és évenként jövedelmi mérleget is készítsen; az erdőrendezés munkálatait pedig azonnal indítsa meg; mi mellett a kezelő erdészek kötelezendők, hogy az erdőrendezőnek az állabbeosztás, leírás, becslés és mérés mellett telhetőleg segítségére legyenek, nem csak a munka gyorsabb befejezhetése végett, hanem azért is; mert az erdész ily alkalommal ismerkedik meg pagonyával a legbehatóbban és tanulja méltányolni mindazon tényezőket, melyek a jövedelem fokozására döntő befolyást gyakorolni alkalmasak.

Egy gyakornok helyett kettőt bátorkodom ajánlani, melyek egyike folyvást az erdőrendező rendelkezése alatt állana, másika pedig szükség szerint hol az erdőhivatal, nevezetesen a számvitel ügyeiben, hol pedig a pagonyok egyikében vagy másikában alkalmaztatnók.

A faraktárnok Budán, ki eddig közvetlenül az igazgatóságnak volt alárendelve, mint az erdőtermékek értékesítője, ezentúl közvetlenül az erdőhivatalnak lenne alárendelendő, s az ó-budai erdőcske is, mely eddig a gazdasági ágra számítottatott el, az erdészeti számadása felveendő.

Az erdőőrök száma fölösen nagy, és a szolgálmányok remélhetőleg nem soká elmaradó megváltását tekintve 34-ről 22-re és ha Monostorsziget a gödöllői igazgatóságnak adatik át, 21-re tehető. Raktárőr három helyett csak kettő fog kelleni, miután a pesti faraktár további föntartása fölöslegessé vált az

által, hogy Diamantstein szerződészerűleg köteleztetett fát a Pesten székelő kincstári hivatalok részére is vágatni és a hidpénz megtérítése mellett Pestre átszállítani, ugyanoly áron, mely e részt Budára nézve köttetett ki.

Miután azonban a föntebbiek szerint a visegrádi erdőkből ezután majdnem három annyi fa fog Budára szállíttatni mint eddig: úgy nem marad más hátra, mint a vallás- és k. ministerhez átiratot intézni, és őt a föntebbi körülmény közlése mellett fölszóllítani, hogy az alapítványi erdőkből jövőre netalán beszállítandó fa elhelyezésére nézve idejekorán gondoskodni sziveskednék; miután annak a kincstári raktárban 1872-ben helye már nem leend.

A nevezett ministeriumot egyuttal arra is lehetne figyelmeztetni, hogy azon esetre, ha a raktárkezelés közösségét fönntartani s az épülő gőzfavágó előnyeiben is részesülni óhajtana a kincstári raktárral határos és eladó tér megszerzése iránt intézkednék.

A telek és a rajtó álló épületek értékére és használhatóságára nézve az általam e részt felszólított faraktárgondnok ide mellékelt jelentése nyújt némi általános tájékozást, mely jelentést a v. és k. minister urhoz intézendő átirathoz lehetne csatolni.

Az ajánlott 21 erdő- és 2 raktárórt, mely a szolgálmányok megváltásáig ideiglenesen és időnként segédörökkel istápolható, következőleg kellene elhelyezni:

A nagymarosi pagonyban: Kospallagon 2, Zebevényen 1, Kis-Maroson 1, Nagy-Maroson 2, összesen 6.

A visegrádi pagonyban: Labanczpatakon 2, Visegrádon 1, Bogdányban 2, Telkin 1, összesen 6.

A budakeszi pagonyban: Budakeszin 3, Mária-Eichelben 2, Budaörsön 1, Perbálon 1, Tökön 1, Zsámbéken 1, összesen 9.

A budai raktárban raktárőr 2.

A mostani tisztviselők kifogás alá nem esvén, azokat állásaikban megerősíteni kérem.

Két erdészi állomás elesvén, a fölöslegessé vált erdészek egyikét, elméleti jó szakképzettségénél és az erdőrendezésben való jártasságánál fogva a számvivői és erdőrendezői állomásra bátorkodom ajánlani, miglen azok másodika az üresedésben lévő facseti állomásra lenne kinevezhető.

A gyakornoki állomások egyikére pályázatot kellend hirdetni.

A tiszték és altiszték illetményeit oly összegekben bátorkodom ajánlani, a minőkben azok az újabb szervezések alkalmával a többi kerületekre nézve lettek megszabva.

Az egyes tisztviselők járandóságai eszerint csekély, az altisztéké tetemes mértékben javulnának: az eddig élvezett mindennemű termények, u. m.: buza, zab, széna, szalma, bor minden évnegyedben más árák szerinti elszámolása elesik; egészben véve pedig az által, hogy a fölösleges állomások beszüntettek, az új illetmények az eddigieknél a következő táblázat szerint még 560 frt 08 krral kevesebbek:

A visegrádi erdőhivatal személyzete és annak illetményinek szervezése.

A tisztviselők rangja és czime	Dijostály	Állomása és lakhelye	J á r a n d ó s á g o k												
			évi fizetés	tűzifa			kaszáló		irodai	szolga	utazási	ló- és kocsistartási	összes illetmények egyenként	illetmények összesen	
				öl	pénzérték 15 ftjával		hold	pénzérték 10 ftjával							
					frt	frt		frt							frt
f o r i n t															
Erdőmester	VIII.	Visegrád	1200	15	225	12	120	100	200	300	600	.	2745		
Számvivő és erdőrendező	X.	"	700	10	150	7	70	.	.	200	350	.	1470		
Főerdész	IX.	Budakeszi	900	12	180	9	90	20	.	200	500	.	1890		
Erdész	X.	N.-Maros	700	10	150	7	70	10	.	100	350	.	1380		
"	X.	Bogdány	600	10	150	7	70	10	.	100	350	.	1280		
Faraktár-gondnok	IX.	Budán	900	12	180	9	90	20	.	300	.	.	1490		
Erdőgyakor-nok	XII.	Visegrád	450	450		
Erdőgyakor-nok	XII.	"	360	360		
		Összesen .	5810	69	1035	.	510	160	200	1200	2150	.	11065		
Altiszti személyzet.				dorongfa											
				öl											
				pénzérték 10 ftjával											
				frt											
7 első oszt. erdőőr		egyenként	350	4	40	2	20	410	2870		
8 második oszt. erdőőr		"	300	4	40	2	20	360	2880		
8 harmad oszt. erdőőr		"	250	4	40	2	20	310	2480		
		Összesen .	6850	92	920	46	460	8230		
		Ehez a tisztviselők illetményei . .	5810	69	1035	51	510	160	200	1200	2150	.	11065		
		Főösszeg .	12660	161	1955	97	970	160	200	1200	2150	.	19295		

Az 1871. évi LIII. törvénycikk.

Az 1848-ik évi törvények által megszüntetett urbéri kapcsolatból fenmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről.

(Szentelést nyert 1871. évi december hó 22-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1871. évi december hó 24-én.)

Mi Első Ferencz József,

Isten kegyelméből Austriai Császár, Csehország Királya stb. és Magyarország Apostoli Királya.

Kedvelt Magyarországunk és társországai hű Főrendei és Képviselői közös egyetértéssel a következő törvénycikket terjesztették szentesítés végett Felségünk elé :

(Folytatás.)

VII. FEJEZET.

Legelő-elkülönítés.

38. A legeltetés a volt jobbágyok tulajdonát képező elkülönözött földeken, a jelen törvény 3. §-a értelmében az egykori földesurakat többé nem illeti, viszont a volt jobbágyok sem legeltethetnek a volt földesurnak elkülönözött földjein.

Ugyanez áll kölcsönösen az erdő-, nádas- és legelőrészekre is, a melyek az elkülönítés folytán egyik vagy másik félnek illetményül jutottak.

39. §. A legelő-elkülönzés az 1836. VI. t. cz. 3-dik §-ának határozatai szerint történik, oly megjegyzéssel azonban, hogy az urbéri legelő-illetmények ott négy holdban megállapított legkisebb mértéke csak azon esetben szállítható le, ha az az illető volt földesurnak ugyanazon határbeli legelő-illetőségéből, ennek elégtelensége miatt, ki nem kerülne.

A jelen törvény 22-dik §-ában érintett községekben a legelő-illetmény kiszabása a 28-dik §. végbekezdésében az erdőilletmény kihatása iránt megállapított módon eszközözendő.

40. §. A hol a gyeplegelő hiánya vagy elégtelensége miatt a volt jobbágyok a legeltetést az urasági erdőben is gyakorolták, a legelő-illetmény az erdei legelőből is kiadandó, vagy pótlendő. Az erdőkből kihatított legelőrész a volt urbéreszek erdő-illetményétől külön jelölendő

ki, de a csupán legelőül kijelölt téren találtató fák, ha a felek ez iránt máskép nem egyeztek, a volt jobbágyokat nem illetik.

41. §. Közhasználatu csapások, utak, teljesen haszonvehetetlen terek, ugy a községi utcák és a rendes közlekedéshez szükséges terek senki illetményébe be nem számíthatók.

A haszonvehetlen tér annak tulajdona, a kinek egyéni birtoka köz észik, különben a volt földesurat illeti.

A közlekedési utak, az utcák és a község beltelkén létező magánjogi tulajdont nem képező terek községi vagyont képeznek, érintetlenül hagyatván az ily téreken másokat illető vásárjog.

A gazdasági utak és közhasználatu csapások a volt urbéreszek birtokán ezeket, a volt földesur birtokán pedig az utóbbit illetik, de az illetén utakon és csapásokon kölesönösen fennálló szolgálmak jövőre is érintetlenül maradnak.

42. §. A hol a legelő-elkülönzés még nem történt meg, minden egyes volt jobbágy vagy zsellér követelheti, hogy legelő-illetménye külön, s a mennyiben a helybeli körülmények engedik, többi birtokával egyesítve hasítottassék ki.

Ott pedig, a hol a legelő-elkülönzés már véghez ment, a volt urbéri zsellérek a maguk legelő-illetményét a volt telkes jobbágyok legelő-illetményétől bármikor elkülöníthetik, sőt maguk közt fel is oszthatják, ha az elkülönítést vagy felosztást kérők legelő-illetménye a zselléreket összesen illető legelőnek legalább negyedrészt teszi.

A volt telkes jobbágyoknak és zselléreknél közösen jutott legelő az egyesek közt felosztandó, ha a felosztást kérők urbéri birtoka a hártárban lévő urbéri birtoknak legalább egy negyedét teszi.

A felosztási s elkülönzési költségeket azon esetben, ha a szabályozás már megtörtént, a volt telkes jobbágy és zsellér mindegyik részére jutott osztályozott terület aránya szerint viselik.

VIII. FEJEZET.

Birtokrendezési eljárás.

43. §. Ha a volt földesuraság a legelő-elkülönzés által netalán neki jutható részről akár a 48. §-ban érintett egy év alatt, akár később lemond, a legelő-elkülönzésre minden igénye elenyészik, és habár a közlegelő használatának gyakorlatában volt, ez is végkép megszűnik.

44. §. A jelen törvény határozatai szerint felmerülő minden per az e. f. törvényszék hatásköréhez tartozik.

A birtokszabályozás megengedése iránt hozott ítélet jogerőre emelkedése után, a törvényszék a felmérés, becslés, osztályozás eszközlésével s az 1832/6-ki X. t. cz. 6. §-ának *g)* pontja szerint megkivántató mindennemű segédadatok megszerzésével, egybeállításával és hitelesítésével, ideértve az összehasonlító okiratot is, mindig egyik birói tagját bizza meg.

A megbizott törvényszéki tag köteles :

a) a rendezni kívánt község s a szomszédos községek közt a határokat tisztába hozni s a mennyiben az barátságos uton nem volna eszközölhető, a feleket a határkérdés eldöntése végett az illetékes bíróság elé utasítani ;

b) a szabályozási tervbe felveendő községi (vicinal) közlekedési és országos utvonalakra nézve az érdekelt szomszéd-községeket is meghallgatni, valamint a járási s illetőleg a megyei vagy országos hatóságok határozatát is kikérni ;

c) a felek közt a fenforgó kérdésekre nézve a barátságos egyezséget megkísérteni ;

d) eljárásáról folytatólagos alakban jegyzőkönyvet vezetni s azt az összes beszerzett adatokkal, valamint a netalán létrejött egyezséggel együtt a törvényszék elé terjeszteni.

A segédadatokban netalán mutatkozó hiányok kiegészítése iránt a törvényszék intézkedik.

45. §. A törvényszék a felek közt létrejött egyezséget csak alak tekintetben veszi vizsgálat alá, s azt a feleknek hivatalból hiteles alakban kiadja ; a mennyiben pedig egyezés nem jött volna létre, őket a vitás pontokra nézve perbeszédek beadására utasítja.

Az előkérdések felett rendszerint az 1868 : LIV. t. cz. 144. §-ában említett jegyzőkönyvi eljárásnak van helye ; azt azonban, ha a fennforgó kérdések megítélése bővebb tárgyalást kíván, az eljáró bíróság rendes írásbeli eljárásra változtathatja át. A per érdemében mindenik félnek csak két perbeszéd, és minden perbeszéd beadására 30 napi határidő engedtetik. E határidő minden perbeszédre nézve csak egyszer s legfőlebb ujjabb 30 nappal hosszabbítható meg.

Ha alperesek a tárgyalási határidőre meg nem jelelnének, vagy

perbeszédeiket ügyvéd által képviselve, a kitűzött határidőre be nem adnák, a törvényszék részükre ügygondnokot rendel.

Különben az eljárásra nézve az 1832/6. VI. t. cz. 3. §-a és az 1832/6. X. t. cz. 6—10. §-ai és a polg. törv. rendtartásnak a rendes perekre vonatkozó határozatai alkalmazandók, a mennyiben a jelen törvény 50., 51. és 52. §§-ai eltérőleg nem intézkednek.

Midőn ügygondnok védi az alpereseket, mind az előkérdésekben, mind az érdemben hozott ítélet az alpereseknek is kézbesítendő.

46. §. Az ugyanazon egy határra vonatkozó összes birtokszabályozási kérdések, ideértve a tagosítást, az irtványok, bérföldek, foglalások stb. iránti kérdéseket is, jövőre egy keresetlevélbe foglalandók és úgy, hogy a célbavett birtokszabályozási műveletek, a melyeknek keresztülvitelére a segédadatok szükségeltetnek, már az első keresetlevélben egyenkint megneveztessenek, a segédadatok beérkezte utáni érdemleges keresetlevélben pedig minden egyes kérelem külön-külön pontban adassék elő.

47. §. Közirtokosságban, a hol az arány még be nem hozatott, az arányosítás az urbéri birtokszabályozással egyidejűleg s ugyanazon bíróság előtt, de külön perben eszközendő.

48. §. A hol a tagosítási eljárás már folyamatban van, azzal együtt az erdő, nádas s a legelő elkülönzése és minden egyéb birtokszabályozás, úgy az irtványok, bérföldek, foglalások stb. iránti kérdések s egyidejűleg az arányosítás elintézése is eszközendő.

Más esetekben a volt földesur köteles a jelen törvény hatályba léptét követő egy év alatt a legelő, az erdő és nádas elkülönítése iránti pert megindítani s illetőleg újabb folyamatba tenni, mi ha meg nem történék, a törvényszék a pert a mulasztó volt földesuraság költségére egy e célra kinevezendő gondnok által folyamatba téteti.

49. §. A tagosítás minden határra nézve külön eszközendő; és ennek folytán beleegyezése nélkül senki sem kötelezhető, hogy valamely határbeli birtokáért más község határában fogadjon el kielégítést.

A tagosítás eszközésének azon körülmény, hogy az urbéri rendbeszedés már egyszer megtörtént, akadályul nem szolgál.

50. §. A jogerőre emelkedett ítéletek vagy egyezségek végrehajtását a megbízott törvényszéki tag teljesíti, a ki a végrehajtás befejeztével az eljárása ellen annak folyama alatt netalán felmerült észrevételeket birói eldöntés végett a törvényszék elé terjeszti.

A törvényszék határozata ellen fenhagyatik a főlebbvitel a kir. ítélőtáblához.

51. §. A 44., 46. és 47. §§-ban érintett perekben hozott ítéleteket, akár a birtokszabályozás megengedhetőségének kérdésére, akár annak végleges megállapítására vonatkozzanak, másodfolyamodásilag a kir. ítélőtáblához harmadfolyamodásilag a legfőbb ítélőszékhez lehet főlebbvinni, és pedig még akkor is, ha a királyi ítélőtábla az elsőbirósági ítéletet helybenhagyta.

Külön semmiségi panasznak nincs helye, és a semmiségi okok a főlebbvitelben adandók elő és ezzel együtt intézendők el a főlebbviteli bíróságok által. A törvényszék által hozott ítéletek és jóváhagyott egyezségek a királyi ítélő táblához hivatalból többé fel nem terjesztendők, és ha a felebbvitel a törvényes határidő alatt be nem adatik, a végrehajtás hivatalból rendelendő el.

52. §. Birtokszabályozási perekben a végítélet ellen a főlebbvitelen és az 1836. X. t. cz. 10-dik §-ában érintett kiigazítási kereseten kívül egyéb perorvoslatnak (perujításnak) nincs helye.

A kiigazítás a végrehajtás befejezésének napjától számítandó egy év alatt kérelmezendő; később beadott kérelem hivatalból visszautasítandó.

53. §. A törvényszék a határ új kihasítási térképét és birtokkönyvét az illető telekkönyvi és adószorozati hivattal továbbíthatja hivatalos eljárás végett közölni köteles.

Ennek megtörténtével az új térkép és birtokkönyv a törvényszék irattárában őriztetik.

54. §. Az ezen törvény 1—53. §-ai alapján létesítendő ügyletekért és teljesített birói eljárásért bélyeg- és kincstári illeték nem fizettetik.

IX. FEJEZET.

Az urbéri hirtok eldarabolása és szerzése iránt fennálló korlátozások eltörlése.

55. §. Az 1836. IV. t. cz. 9. és 10. ugy az 1840. VIII. t. cz. 4. §-ának az urbéri külső birtoknak, a belsőségtől való elszakítását és a telkek szét-darabolását tiltó, ugy az urbéri telkek szerzését megszorító határozatai eltöröltetnek.

56. §. Az urbéri telkek után járó erdő-, nádas- és legelőilletmények szintén különváltan elidegeníthetők, mihelyt azok a telekkönyvben külön

vannak kitüntetve. Ennek megtörténtéig, a mennyiben az ellenkező be nem bizonyíthatnák, a belsőség tartozékául tekintendők.

57. §. A maradványföldről járó váltságösszeg, ha a maradványföld a többi urbéri földről elkülönítve vagy a váltságösszeg a telekkönyvben kitüntetve nincs, úgy a belsőséget és a vele megmaradó külsőséget, mint a belsőséghez tartozott, de időközben eldarabolt külsőségeket is, egyetemlegesen terheli.

A visszkereseti jog a 19. §. értelmében érintetlen marad.

59. §. A jelen törvénynek a közös legelő elkülönítésére, az erdei és nádlási haszonvételek szabályzására vonatkozó határozatainak az eldarabolás mitsem változtat.

59. §. Ezen törvény kihirdetésének napja után, az urbéri telkeknek az eddigi törvényes tilalom ellenére történt eldarabolása vagy a megengedett mértéken fölüli szerzése a törvényes engedély hiánya miatt többé meg nem támadható. Az ily tárgyú keresetek, a mennyiben jogérvényes ítélettel el nem döntettek, megszüntetendők.

X. FEJEZET.

Erdély, ugy Kraszna-, Közép-Szolnok-, Zarándmegyék és Kővárvidék urbéri viszonyairól.

A) Urbéri birtok.

60. §. Erdélyben, Kraszna-, Közép-Szolnok-, Zarándmegyében és a Kővárvidéken urbéri birtoknak tekintendő mindazon telek és föld, a mely az 1819-20-dik évi (Cziráky-féle) országos összeírás alkalmával adózó és szolgáló ember birtokában találtatván, mint urbéri természetű birtok, a most érintett összeírásba beiktatva lett.

61. §. Oly urbéri telkek, melyek 1819. évi január 1-je óta a Hármas-könyv I. R. 40. czime értelmében majorsági birtokká tétettek, urbériség czimén többé vissza nem követeltethetnek.

Szintugy az 1819. évi január 1-je óta történt oly birtokszabályozások és telekcserek sem jöhetnek többé kérdés alá, melyek a törvényes határozatok megtartásával történtek, vagy általán az illető hatóságok által végkép megerősítettek.

62. §. Urbéri földbirtoknak tekintendők azon telkek is, melyek a volt jobbágyok kezére 1819. évi január 1-je után 1848. évi július 1-ig oly módon jutottak, hogy ők ezen telkektől az adót és a földesuri tarto-

zásokat fizetni és szolgálmányokat teljesíteni tartoztak, kivéven, ha ezen telkek később az országos kormánysszék beleegyezésével az adótáblából ismét kitöröltettek.

63. §. Azon telkek, a melyek az 1819-20-dik évi összeírás előtt urbéri szolgálmányok és országos adózás alatt állottak, habár az 1819-20-dik évi összeíráskor elhallgattattak, vagy azóta az adótáblából bármi ürügy alatt kormánysszéki beleegyezés nélkül kitöröltettek is, urbéri természetűeknek tekintendők, bármiféle nevezet alatt legyenek is azok birtokosai az adótáblákban bejegyezve, a 61. §. esetének kivételével.

A pusztá telkekről (*sessiones desertae*) az alábbi 68-dik szakasz rendelkezik.

64. §. A mennyiben urbériség vagy majorság czimén 1862. évi december végeig kereset be nem adatott, az ily kereset többé meg nem indítható és a birtok a birtokos tulajdonává válik.

Az 1848. évi január 1-jén létezett birtok mellett az érvényes jogczim vélelmezendő, s ennél fogva a bizonyítás terhe azt illeti, a ki a tulajdonjogot a birtokos irányában követeli.

65. §. A székelyföldi urbériségek tárgyában a következők rendelkeznek:

1. Urbéri természetű birtoknak tekintendő, s országos megváltás tárgyát képezi a székelyföldön a kolozsvári 1846-47. évi 3. t. cz. 1. §-a alapján mindazon telek és föld, a mely az 1819-20-ik évi (Cziráky-féle) országos összeírás alkalmával adózó és szolgáló ember birtokában találtatván, mint urbéri természetű birtok a most érintett összeírásba beiktatva lett, s a melytől az urbéres azóta 1848. évig országos adót fizetni s földesuri szolgálmányokat teljesíteni tartozott.

Az ily birtok majorsági birtok vagy székely örökség czimén többé meg nem támadható, hanem a volt urbéres öröktulajdonává vált.

2. Minden oly birtok, a mely az 1819-20. évi országos urbéri összeírásba felvéve lett, urbéri természetűnek vélelmezendő mindaddig, a míg be nem bizonyíttatik, hogy az 1819-20. évi összeírás óta 1848. július 1-ig vagy bírósági ítélet, vagy illetékes politikai hatóság határozata, vagy elvégre az érdekelt felek jogérvényes egyezkedése, ugymint: időleges kötések, zálog, haszonbéri szegődményi vagy más tisztán magánjogi szerződés által urbéri természetét elvesztette.

Arra nézve, hogy valamely, az 1819-20. évi országos urbéri összeírásban foglalt urbéri birtok urbéri természetét később elvesztette s

majorsági birtokká vált, a bizonyítás terhe azt illeti, a ki a tulajdonjogot ez alapon követeli.

3. Ugyanezen jogvédelem kedvezménye kiterjed azon birtokokra is, a melyek az urbért megszüntető törvény keletkeztekor valamely adózó és szolgáló ember kezein voltak, a mig nem igazoltatik, hogy azok az 1819-20. évi országos urbéri összeírásban nem foglaltatnak s tiszta majorság természetével bíró székely-örökséget képeznek, vagy hogy, habár az 1819-20. évi urbéri összeírásba bevezették is, de azóta urbéri természetüket elvesztették.

A bizonyítékot ily esetben szintén azon fél tartozik előállítani, a mely azt állítja, hogy a keresetbe vont birtok nem urbéri természetű.

Az urbériség vagy székely-örökség czimén a kereset többé meg nem indítható, ha az 1870. január 1-ig be nem adatott; és ily esetben a birtok a birtokos tulajdonává válik.

Azon birtokosok azonban, kik országos kárpótlás iránti igényüket kellő időben bejelentették, de azzal egészben vagy részben elutasítottak, a nem kárpótolt birtok iránti keresetüket, az elutasító határozat kézbesítésétől számított három hónap alatt az illetékes urbéri bíróságnál beadhatják.

66. §. A jelen törvény 2-ik és 3-ik szakaszainak határozatai az ország ezen részeiben is érvénynyel bírnak.

67. §. 1848-ban az urbéri kapcsolat megszüntettetvén és a volt földesurnak biztosított kármentesítés nagyobbrészt már megállapítva és kifizetve lévén : az urbéri kapcsolatból eredő és következtetett jogok és kötelezettségek is elenyésztek.

A mennyiben mindazonáltal ezen kármentesítés a volt földesurak részére még nem volna kiszolgáltatta, a megtérítendő összeg kiszámítása és kifizetése az eddig fennállott szabályok szerint eszközözendő.

B) Pusztá telkek.

68. §. A pusztá telkek (sessiones desertae) azon birtokosoknak válnak tulajdonává, a kik azoknak 1848. évi január 1-én birtokában voltak; hacsak meghatározott időre vagy visszahuzás világos fentartása mellett kötött szerződések azt nem gátolják, a mely esetben azokra a bérföldek és a majorsági birtok iránti törvények határozatai alkalmazandók.

Egyébiránt a jelen törvény 8. §-ának hatálya ide is kiterjed.

C) Foglalások.

69. §. A jelen törvény III. fejezetének a foglalásokról szóló intézkedései az ország ezen részeire a következő változtatásokkal terjesztetnek ki:

a) oly békés birtok, a mely már 1819. évi január 1-jén fennállott, többé meg nem támadható;

b) a foglalások iránti kereseti jog elenyészettnek tekintetik, ha a per 1862. évi december végeig, a székelyföldiekre nézve pedig 1870. évi január 1-ig meg nem indított.

D) Erdei haszonvételek.

70. §. Oly erdők vagy erdőrészek, a melyek akár az 1819-20. évi országos összeírás előtt, akár azután, örökszerződés vagy végérvényes ítélet útján a községnek vagy egyes volt urbéreseknek kizárólagos haszonvételül adattak át, nem esnek urbéri rendezés alá, hanem a volt urbéresérek tulajdonává válnak.

A mennyiben ilyen erdőkben vagy erdőrészekben egyedül csak a volt földesur tisztjei vagy cselédei részére volt fenntartva erdei vagy legeltetési haszonvétel, az a volt urbéresérek tulajdoni jogát nem csonkítja, azonban a fentartott faizási vagy legeltetési haszonvételnek megfelelő erdőrész a volt földesurnak kiadandó.

71. §. Egyéb esetekben az urbéri faizás és makkoltatás fejében a volt urbéreseknek járó erdőilletmény kiszabásánál a következő elvek tartandók szem előtt:

1. Azon jobbágy-házhely egész teleknek tekintendő, a melyhez az 1819-20. évben eszközlött országos összeírás szerint az első osztályu községben legalább hat hold, második osztályu községben legalább 9 hold, a harmadik és negyedik osztályu községben pedig legalább 11 hold urbéri föld tartozik, holdját mindenütt 1600 négyszögöllel számítva.

2. Erdőilletményül egy egész telek számára egy és fél holdnál csekélyebb és hat holdnál nagyobb erdőtér — holdját 1600 □ öllel számítva — rendszerint nem szabathatik ki.

3. Ha azonban a helyviszonyokhoz képest ezen mérték mellett az 1848. évi január 1-ig élvezett törvényes haszonvétel ki nem kerülne: az egy egész telek után járó erdőilletmény kivételképen kilencz (1600) négyszögöles holdra főlemelhető.

4. Viszont a hol a volt urbéres által 1848. évi január 1-ig élvezett erdei haszonvétel oly csekély volt, hogy annak folytatására egy és fél holdnyi erdőtér nem kívántatik: ott az erdőilletmény egy-egy egész telek után a 2. pontban megállapított minimumon alul is leszállítható.

5. Azon volt urbéresnek, a kik az urbéri földeknek az 1. pontban említett átlagmenyiségénél többet vagy kevesebbet bírnak, külső birtokuknak ezen átlaghoz mért aránya szerint kiszabandó erdőrészt kapnak.

6. Mindazon volt urbéreseknek, a kik külsőség nélkül csak házat és belső birtokot bírtak, egy nyolczadrésze jár azon erdőilletménynek, a mely ugyanazon községben egy egész telek után fog megállapíttatni. Ha pedig ez nem felelne meg az 1848. január 1-je előtt élvezett erdei haszonvételnek, kivételképen az illetmény fel is emelhető, azonban ez az egy egész telek után megállapított maximumot túl nem haladhatja.

72. §. Egyéb tekintetben az erdőilletmény kiszabására nézve a jelen törvény 27., 29., 31., 32. és 33. szakaszainak határozatai az ország eme részeiben is irányadók, azon különbséggel: hogy a 29. szakaszban 1200 □ ölével megállapított 22 hold, Erdélyben 1600 □ öllel számitandó $16\frac{1}{2}$ holdra szállítandó le.

E) Nádlási haszonvételek.

73. §. A nádlási haszonvételek végleges rendezése tekintetében a jelen törvény 34—37. szakaszai az ország ezen részeire nézve is irányadók.

F) Legelő-elkülönítés.

74. §. Az egyhatárbeli, 1848. évig közösen használt összes gyeplegelők és nem erdei legelők a volt földesurak s a volt jobbágyok közt felosztandók.

A felosztás az eddigi gyakorlat alapján mindkét félre nézve az általuk ugyanazon határban, tulajdoni joggal bírt földbirtokuk arányához, még pedig a volt földesurakra nézve majorsági birtokuk arányához, a volt jobbágyokra nézve pedig tulajdonukká vált összes földbirtokuk arányához képest történik. Azonban az egykori földesur részére a közös legelőnek legalább is egy negyedrésze teljes tulajdonul fentartandó.

Ha a volt jobbágyok számára ily módon kihasított gyeplegelőrész, azoknak nagyobb számú marháik tartására az 1848. év előtt e részben fennállott gyakorlatot tekintve, elegendő nem lenne, és ha egyszersmind az egykori jobbágyok az 1848-dik évig erdei vagy havasi legelő haszná-

latában voltak, azoknak ezen erdei és illetőleg havasi legelőből pótlásul oly mennyiség adandó ki, hogy a számukra kihasítandó összes legelőtér az 1848-ig élvezett haszonvétel folytatására elegendő legyen.

Ezen urbéri illetményből csak annyi terület vonható le, a melynek közönséges becsértéke az eddig netalán fizetett taksa vagy külön teljesített viszonyszolgalmányok tőkájének megfelel.

E töke az eddigi évi bér vagy viszonyszolgalmányok értékének huszszoros összegéből áll, a melyből azonban egy hatodrészt a beszedési és kezelési költségek fejében levonatik.

A havasi legelőilletményvel együtt az azon létező fák is az illetőnek tulajdonába mennek át, de ezek becsértéke is az illetményből levonandó.

75. §. A lelkészek számára a legelő-illetmény hasonlókép birtokuk arányához képest szabandó ki, csakhogy ezen résznek, habár aránylag csekélyebb vagy épen semmi birtokkal nem bírnak is: mindenik egyházközségében valláskülönbség nélkül — azon helyen, hol az templommal vagy paplakkal el van látva, mindig annyinak kell lennie, a mennyit azon közép mérték tesz, mely ugyanazon határban egy külső birtokkal ellátott volt jobbágy számára rendeltetik. Az iskolatanító számára minden esetben hasonló illetmény hasítandó ki.

76. §. Azon határookban, melyekben a volt földesur az urbérin kívül belső vagy külső birtokot se maga, se curialisták által nem bírt, s a közös legelő jogával 1848 előtt sem élt, egyszersmind pedig a közös legelő az eljáró bíróság ítélete szerint oly csekély, hogy a volt jobbágy szükségelt vonómarhái részére sem ad elegendő élelmet, a volt földesur legelő-részt nem igényelhet.

77. §. Viszont a volt jobbágyoknak sincs igényük a legelő-rész kihatására oly határookban, melyekben az ugaron és réteken kívül azoknak tilalmazása időpontjáig 1848. év előtt sem voltak legelők.

78. §. A székelyföldi vegyes községekre nézve, a melyekben a volt urbéreseken és esetleg a volt földesuron kívül szabad székelyek is voltak a közös birtok közös és határozatlan arányu használatában, a lelkészek és tanítók erdő- és legelő-illetményeik kihatása iránt külön törvény rendelkezik.

79. §. A legelő-elkülönítésre nézve egyebekben a jelen törvény 38., 41., 42. és 43. §-ainak határozatai itten is alkalmazandók.

A bácskai kincstári erdők 1871. évi gubacstermése.

A gubacstermés a bácskai kincstári erdőségekben 1871. évben mind mennyiségére, mind pedig minőségére nézve nevezetes.

Mennyiségére nézve azért, mert : a kerek számmal mintegy 30.000 hold kiterjedésű kocsános és csertölgy, szórványosan szil- és gyertyánfából álló vegyes állabokban, melyeknek átlagosan fele része letarolt vágásterületeket és kiortott téreket mutat, és így a magtermő állabok kerek számmal alig tesznek 15.000 holdat, 25.000 mázsán felül szedetett gubacs.

Minőségére nézve pedig azért nevezetes : mert az augusztus és szeptember hónapokban huzamos ideig tartó száraz idő — felhőtlen ég — szeliden lengedező szelek és harmat nélküli éjelek, nemcsak hogy a gubacsszedést és annak a raktárakhoz való szállítását, de a hidlásokon eszközölt szárítását és egyéb kezelését is annyira könnyítették, miszerint a hidlásokra szárítás végett kiterített gubacsot 12 órai keilő forgatás és lapátózás után a raktárba ellehetett helyezni.

Ezen kedvező viszonyoknak köszönhető, hogy a gubacs legnagyobb része a legelső minőségű (Hochprima) és első minőségű (Prima) míg ellenben igen csekély része második és alig 1⁰/₀-a esik a harmadik minőségű osztályzatba.

A gubacs folyó árait tekintve, átlagos ár kerek számmal mázsánként 10 frtra tehető, a fennebb említett 15.000 holdnyi kocsános és csertölgy állabokban 1871-ben mintegy 250.000 frtnyi értéket képviselő gubacs szedetett; a szedési és kezelési költségek levonásával pedig, melyek 1871 évben a brutto jövedelemnek legfeljebb 25⁰/₀-ára tehetőek, a múlt év tiszta jövedelme összesen a 180.000 frtot, és így holdanként a 12 frtot felülhaladja.

Ama körülmény folytán, hogy az 1871. évi tavaszon a fenyegető hernyók pusztítását a májusi hideg idők és esőzések végképen megsemmisítették, a legközelebb bekövetkező tavasszal a hernyók pusztításaitól tartani nem lehet, továbbá miután a bő gubacstermés mellett legközelebb elmúlt ősszel, a sűrűbb alyfával biró tölgyesekben a gubacs alig felerészben szedethetett fel, ennélfogva hacsak tavaszkor a késői fagyok kártékonyan nem lépendnek fel, bő makk- és gubacstermés ez évben is annyival inkább remélhető, mert a kedvező és nedves őszi időjárás a rügyek és bimbók előkészítésére kedvezően hatott, valamint a szedetlen maradt gubacsból a gubacslégy nagy rajzását is következtetni lehet.

Pontosabb adatok hiányában (miután a gubacstermés a bácskai kincstári erdőkben még a mult rendszer alatt lett bérbeadva, s a bérlőktől pontos adatokat nem várhatni) csak megközelítő számokat közöltem; azonban ezek is eléggé ajánlják a gubacstermés jövedelmét mindazok figyelmébe, kik a helyi viszonyokra, a talaj termőképességére, az állabok korára és zárlatára, sőt a napszámra és munkabérekre való kellő tekintet nélkül, a cser üzemet ott is óhajtják létesíttetni, hol az, nemcsak csekély vagy semmis jövedelmet helyez kilátásba, de a hol annak behozatala az illető állabok végelpusztulását is maga után vonhatja.

A cserüzemről más alkalommal többet, itt ezuttal kívánatosnak jelzem e fontos és életbevágó kérdést az erdészeti egyesület legközelebb tartandó közgyűlésén tüzetesen tárgyalatni, és ez úton tölgyeseink egy részét újabb veszélytől megóvni, mert az erdészet háztartásában elkövetett tévedéseket igen ritkán évtizedeken, legtöbb esetben századokon át, néha pedig soha sem lehet helyrehozni.

Láng Gábor.

Erdészeti jegyzetek.

Kinek ne ötlött volna szemébe az a sok korlát-czölöp, mely országutainkat ellepi, mindenütt, bár merre utazunk, s néha még ott is, hol azokra valóban semmi szükség nincsen.

Ez az, mit modern erdőpusztításnak nevezhetni. Megmondom miért.

E czölöpök rendszeren tölgyfából készülnek, s ha megtudnám mondani, hány millió ily czölöp áncsorog utaink szélein, azt is kitudnám számítani, hogy mekkora erdőteret emésztenek azok föl évenként, s mennyire kevesitik ép azon fáinkat, melyek ára máris magasra hágott, s melyekből, ha tovább is így gazdálkodunk, ma-holnap végkép kifogyunk.

Tessék megkérdezni, mennyibe kerül egy vasuti ászokfa, s tessék tudakozni, hogy építészeink honnan veszik a tölgyfát, főleg jelentékenyebb vízi építkezéseikhez, s mennyibe kerül az? Már pedig a szükséglet évről-évre nő, s ezzel nő a fának értéke is s fogynak készleteink is, melyek úgy sem voltak dusak, s melyeket tartamosan pótolni nem vagyunk képesek, mert tölgyeseink állapota a lehető legmostohább. Megmondom miért.

Tölgyeseink rendszeren közelebb fekszenek a községekhez, mint bikkés, vagy fenyves erdeink, tehát inkább kivannak a károsításoknak téve, mert miután a nép tűzifával többé kevésbé el van látva, de épületfája kevés, vagy éppen nincs, s pénze se sok, s mert a tölgyfa drága is, ha lop, minden bizonytal tölgyfát lop, a mint ezt az erdőkárosítások esetei mutatják, melyek tulnyomó része épület, vagy szerszámfát tartalmaz, s jóval kevesebb tűzifát. De menjünk tovább.

Nézzük az erdőlegelőt.

Hol gyakoribb az, mint tölgyeseinkben, s miért, mert a tölgyek gyérebb zárlata bővebb legelőt nyújt, ép úgy nyáron

füvet, télen makkot, melyekben, s mert, mint mondtuk, közel is feküsznek, a legeltetés, úgy szólván, egész éven át nem szünetel, már pedig folytonos vagy gyakori legeltetés mellett, képzelhető-e megfelelő följújtás, s ott, hol a pásztorok állandó tanyát ütnek erdeinkben, lehet-e azok kellő megvédésére csak gondolni is? No de ezzel még nem fejeztük be.

Ki ne tudná minő szerepet játszik a népnél az erdei takarmány, főleg szénaszűk években; s honnan nyeri azt? tölgyeseinkből!

Tetszett látni erdőt, lombtakarmány gyűjtés után?

Tessék egy tyukot elevenen megkopasztani, aztán hadd szaladjon.

Igy nézz ki a koppasztott erdő!

Tessék aztán e tyukot minél gyakrabban részesíteni e szerencsében, majd lesz aztán belőle peccsenye, mint lesz a nyesett erdőből egy nyomorék állab, melynek törzsei idővel legfeljebb tűzifát nyújtanak, ha lesz elég puszkaporunk hozzá azokat szétrepesztetni!

Szóljunk végre még az irtásokról.

Hol irtják az erdőt leggyakrabban?

Minden bizonnyal ott, hol annak talaja gazdasági céloknak leginkább megfelel; ily talajon pedig minő fa tenyész leggyakrabban, a tölgy.

Tekintsünk vissza a multba, azon időre, midőn az erdők értéke még csekély lévén, a földesurnak érdekében állt, jobbágyainak a marhatartást az erdei rétek szaporítása által könnyíteni. S miként történt e szaporítás? Irtás által. S mi lett ennek a következménye?

Az, hogy a fokozatos s az urbéri viszonyok megszűntén innen is jogtalanul folytatott, évről-évre mindinkább terjedő, senki által nem gátolt, szigoruan soha nem büntetett irtásoknak, a legszebb és legértékesebb erdőrészek estek áldozatul, me-

lyekben, ha maradtak is még helyen közön irtatlan térek, miután azok följutása a folytonos legeltés következtében lehetlen volt, az erdő idővel megritkult s minden kihalt törzsnek helyét a kasza foglalta el, miből usus támadt, melynek nyomán a volt jobbágy az általa sok éven át kaszált téren álló fákat a földesur tulajdonának ismeri el ugyan, de a földet magáénak mondja, s hogy az ily egykor legtermékenyebb erdőföld az erdőgazdaságra nézve örökre veszve van, s arra az egykoron földte legszebb tölgyeseket visszavarázsolni, már a talaj silány-sága következtében sem lehet, ez tény. De térjünk vissza a korlát-czölöpökhöz.

A Bach korszak tisztviselőinek, az ugynevezett „bizirkereknek“ egy érdemét nem lehet tagadni, s ez volt az utak fentartása.

Nem lévén kénytelenek a popularitást hajhászni, s nem függvén a választók kegyétől, mindent megtettek arra, hogy a közlekedési utakat ép karban tartsák, s ha vannak még utaink, melyek a szolgabirák tétlensége mellett még végkép tönkre nem mentek, ez valóban nem szolgabiráink érdeme; de miután minden tulbuzgalomnak megvannak rossz oldalai is, így történt, hogy a bezirkerek által tulfölötti számmal divatba hozott korlát-czölöpök alkalmazása, reánk is átörökölt, ha nem is a mellék utakon, de a fővonalokon mindenütt.

Nem mondom, hogy a sorompók nem lettek volna 48 előtt is alkalmazásban, mert ha valamely partról valaki ledült s nyakát szegte, azonnal sorompót állítottak föl e helyre, s intő jelül még keresztet is, valamint azt sem állítom, mintha a sorompók szükségtelenek lennének, de az ellen bármikor föl-szólalok, hogy e célra fát, s még pedig drága tölgyfát használjunk.

Nem vagyok azon helyzetben, hogy tehessem, de meg-vagyok győződve, hogy igen érdekes adatokat lehetne gyűjteni

azon összegekről, melyekbe e czölöpök előállítására és fõntartására kerül az országnak, fõleg vállalati uton.

Szép összegecske lehet ez fogadom, s megérdemelné a figyelmet.

Mennyivel jobb volna, ha azt inkább az utak javítására használnák föl, mi nagy elõny lenne a közlekedésre nézve, mert tessék elhinni, egy tölgyfa-czölöp átlagos árából, legalább is 2 halom törött kő kerülne ki.

De ne tekintsük a nevezett czölöpöknek egyedül csak előállítási árát, hanem vegyük azt is, hogy hány pusztul el azokból mit a nép ellop, vagy megsért, s mit utólag pótolni kell, mert hogy a nép a korlátokat sérti és lopja a hol csak teheti, azt tagadni csakugyan nem fogjuk, s ezt teszi s tenni fogja már azon hajlamánál fogva is, melylyel a falopások iránt egyáltalában viseltetik, s melyben sajnos, de mindeddig korlátozva kellõ szigorral nem volt. Aztán azt sem tudom, hogy vannak-e uti rendõrségi törvényeink. Hogy uti rendõrségünk nincs, azt tudom.

De már ha a korlát czölöpök fölött pálczát törünk, s azokat mint az erdõpusztításnak egy nemét, s mint valami igen költségessé elvetjük, lássuk miként lehetne azokat pótolni, mert hogy az utakat ott a hol elkerülhetlen, korláttal kell ellátni, ez tagadhatlan.

A korlát-czölöpöket legkönnyebben, legegyszerűbben s aránylag legkevesebb költség mellett, az ut széleire ásott szikladarabokkal, nagyobb kövekkel pótolhatjuk, mit idõ meg nem emészt, senki el nem lop, s mi ép úgy megfelel a czélnek, de sőt még jobban mint a faczölöp.

A hol az ut martos, ott a vidék hegyes is, hegyekben pedig van szikla és kő elég, melyek nyérése ha költséges is lenne, gondoljuk meg, hogy e költség egykor mindenkorra szolgál, s nem ismétlődik mint a faczölöpöknél, melyeket, mint fõntebb

említém, már nemzetgazdasági szempontból is mellőzni kéne nagyon is megfogyott tölgyeseink érdekében.

Ajánlhatnám ugyan a tölgyfaczölöpök helyett a bikkfa-czölöpöket is, mint csalhatlanul jóval olcsóbb fanemet; de még ez esetben is a kerükltségre nézve előnyösbnek tartanám a faragatlan durva szikladarabok alkalmazását.

Hogy a bikkfa gyorsan korhad s ép ez okból mindeddig épületre nem igen használtatott, tudjuk a tapasztalásból, s hogy mind a mellett mégis a bikket ajánlottam korlát czölöpnek, megmondom okát.

Poroszhonban t. i. kísérleteket tettek arra nézve, hogy miként lehetne a bikkfának tartósságát bizonyos kezelés mellett fokozni.

E kísérletek megtétettek a bécsi állatkertben is, hol az így kezelt bikkfát palánk oszlopoknak használták, s melyekről bebizonyult, hogy egy 10" vastag bikkfa mint földbe ásott czölöp, 8 évig is eltart.

E kísérlet abból állt, hogy a fölhasználendő bikkfát tavasszal, a nedvkeringés ideje alatt ledöntötték, s azt mindaddig heverni hagyták, kérgestül és ágaival együtt, míg levelei végkép elfonnyadtak, mire a kéreg azonnal lehántatott.

A fa maga napnak kitéve száradt őszig, s csak akkor használtatott föl mint palánkoszlop, mely minden évben megvizsgáltatván, kitünt, hogy annak tartóssága az irt módon, legalább is 7—8 évre tehető; mi nagy előny, mert tudvalevőleg a közönséges módon kezelt bikkfa földbe ásva, már 2 év alatt elrothad.

Jellemző a föntebbi kísérletnél, hogy a palánk oszlopok nyirkos, árnyékos helyre ásattak be, egy fiatal erdő szélére s tartósságuk mégis meglepő volt, mennyivel meglepőbb és biztosabb lenne tehát az, ha az így előkészített bikkfát korlát-czölöpnek használnók martos utak szélére, melyek rendszeren lejtősek is s talajuk kavicsos, száraz, hol tehát a fa nem oly gyorsan rothad.

Nem lesz fölösleges megemlítenem, hogy a bikkfának ily módoni előkészítésénél arra különösen kell vigyázni, hogy a törzs azon perczben, a mint annak lombozata végkép elfonnyadt, tüstént meghántássék, mert különben azonnal rothadásnak indul, mert a fonnyadt lombozat nem lévén képes a fának nedvét tovább is fölemészteni, az a kéreg alatt erjedésbe megy át s a fát megrontja.

Megemlítendő még az is, hogy az így előkészített fának tartóssága annál biztosabb, ha az használat előtt megfaragtatik, mert eltávolítottván így a törzsnek fiatalabb s gyorsabban korhadó része, a szijács, annak csakis kemje vagy színfája marad hátra, mi azután annál tartósabb.

A főntebbi kísérlettel egyidejűleg alkalmazták az álló törzsek meggyűrűzését is azon czélból, hogy azok lábon állva kiszáradjanak, de az így előkészített fa nem bizonyult be oly tartósnak, mint a ledöntött s levelében kiszáradt fa.

Miután ép e kísérletekről szóltam, nem hagyhatom érintetlenül, hogy azok eredménye nyomán ama kérdés merült föl, hogy nem lenne-e czélszerű a vasutakhoz oly roppant mennyiségben szükségelt tölgy sántalpakat, bikk sántalpak által pótolni.

Tekintve a két fanem kerükltségének nagy különbségét; tekintve a tölgyfának mind inkább növekvő árát; tölgyeseink megkimélését a bikkfának alkalmazása által; s figyelembe véve végre, hogy a bikkfának a főntebbi módon bizonyult tartóssága a vasutaknál, hol a sántalpak száraz kavics és porondban hevernek, még hosszabb időre is terjedhet mint a miként az nyirkos földben alkalmazott palánkoszlopoknál bizonyult, tekintve mind e körülményeket, bizton hiszem, hogy a kísérletek nem fognak hiányzani, e kérdés, s a mint hiszem előnyös, megoldására.

Egy ily kísérletről már is értesíthetem t. olvasóimat s maga idejében nem fogok késni annak eredményét is tudatni.

A selmeczi főbányagrófi hivatal t. i. megengedte, hogy a selmeczi erdőhivatal a Garam völgyéből Selmeczre vezető bánya vasúthoz ezer darab az említett módon előkészített bikk szintalpat szállítson, mely célra a szükségelt törzsek már le is döntettek s melyekből a föntebbi számú szintalp őszig már előállítva lesz. *)

Óhajtandó lenne, hogy e kísérlet ne álljon egyedül, s hogy a föntebbi kérdés megoldásához mennél többen járuljunk, alkalmazva ez eljárást a tölgyeknél is, melyek tartóssága a mondott uton csak nyerhet, mi ugyan egyre megy ki, lévén a cél egyrészt költség kiméltetés, másrészt pedig tölgyeseink föntartása s a tölgyfa árának lehető mérséklése, mert ne higyük, hogy erdeink érdeke a faárak emelkedésével azonos, mert így elveszitené erdészetünk legfőbb, azaz nemzetgazdasági fontosságát.

Végül még egy szót t. szolgabiráinkhoz, utbiztosainkhoz s azokhoz a kiket illet.

Tessék sziklákat repeszteni, követ hordatni utaik szegélyezésére, mert lelkemre mondom, mi nagyon sajnáljuk e hasztalan célra a drága fát.

Nem rejlik ebben semmi haszon, kivéven a liferánsok hasznát, mellőzük tehát s térjünk vissza az ősi szokáshoz, melynek nem egy maradványa — számtalan zömök szikla darab — most is, századok után, ott daczol az utak szélein s védi az útast a befordulástól sokkal jobban mint az a sok drága faczölöp, melyeket nemtudom miokból, de oly helyeken is láttam, hol azokra valóban semmi szükség sem volt.

Lázár Jakab.

*) A hol hiányzik a tölgy, ott már készséggel fordulnak a bikkfához is, minek igen élénk bizonyítványát láttuk Krajnában a schneebergi uradalomban, hol vasuti talpfák készítésére egész bikk-állabokat használtak fel, s hol mi is napnak,

Nyílt kérés a t. országgyűlési képviselő urakhoz.

A választási törvény módosítása jelenleg tárgyalás alatt lévén, a t. képviselő urakat arra kérjük, hogy a magyarországi 1848. évi V. t. cz. 2. §-a d. pontján, az erdélyi 1848. II. t. cz. 3. §-a d. pontján és illetőleg a tárgyalt törvényjavaslat 7. §-án, — melyekben a tudorok, sebészek, ügyvédek, mérnökök, akadémiai művészek, tanárok, a magyar tudományos akadémia tagjai, gyógyszerészek, lelkészek, segédlelkészek és iskolai tanítók, ott a hol állandó lakásuk van, jövedelmükre való tekintet nélkül választási joggal bíróknak nyilvánittatnak, — azon változtatást méltóztatnának eszközölni, hogy a hozandó törvényben értelmi állásuknál fogva választó-képeseknek ismert polgárok között az okleveles erdészek, bányászok és mezőgazdák szintén megneveztessenek.

Kérésünk indokolását merőben feleslegesnek tartván, csupán abbeli hitünknek adunk kifejezést, hogy a t. képviselőház valamennyi tagja kétségkívül meg lesz győződve arról, miszerint hazánk őstermelésének előbb megnevezett munkásai, kik egyébiránt a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. évi LXII. t. cz. 23. §-ban is megfelelő figyelemben részesültek, szakképzettségüknél fogva a műveltség oly pontján állanak, hogy az idézett 7. §-ban elősorolt választók közé való felvételre méltó igényt tarthatnak.

Budán, február-hó 1872.

Bedő Albert.

esőnek és szélnek szabadon kitett számos máglyát láttunk bikktalpfákból, melyek a velünk volt erdőmester nyilatkozata szerint az ottani vasutakhoz minden további beitatás vagy edzés nélkül használtatnak fel.

S z e r k.

Erdőtermények árjegyzéke.

Szegeden.

Egy öl 3'-as bikk tűzifa	20	frt	—	kr.
„ „ 3'-as tölgy „	14	„	—	„
„ „ 3'-as füz „	11	„	—	„
„ darab 1" vast., 2 ⁰ hosszú deszka I. oszt.	—	„	55	„
„ „ 1" „ 2 ⁰ „ „ II. oszt.	—	„	50	„
Ezer darab 11"-es zszindely	8	„	—	„

Rékáson.

Egy öl 3'-as cser hasábfa	10	frt	50	kr.
„ „ 3'-as elegyes kemény hasábfa	10	„	—	„
„ „ 3'-as puha hasábfa	7	„	80	„
„ „ „ kemény dorongfa	7	„	80	„
„ „ „ lágý „	5	„	30	„
2 ¹ / ₂ — 3 ⁰ hosszú hidpadló folyó öle	1	„	20	„
Egy köbláb kemény épületfa	—	„	12	„

Szomolnokon.

Egy öl 3'-as kemény hasábfa	10	frt	—	kr.
Egy mérő (10 ^c) lágý szén	1	„	40	„
„ „ „ kemény szén	1	„	60	„
„ köbláb kemény épületfa	—	„	15	„
„ „ lágý épületfa	—	„	12	„
Száz darab abroncsfa	1	„	—	„
Egy darab 1" vast., 2 ¹ / ₂ " széles, 15' hosszú lécz	—	„	12	„

Miskolczon.

Egy öl 3'-as bikkhasábfa	12	frt	—	kr.
„ „ „ tölgyhasábfa	11	„	—	„

Ezer darab szőlőkaró	13	frt	50	kr.
Egy mérő szén (10 c')	1	"	90	"
Egy db 12' h., 10" sz., 1" v. fenyődeszka	—	"	60	"

Visegrádon.

Egy öl 3'-as cserhasábfa	15	frt	40	kr.
" " " tölgyhasábfa	13	"	40	"
" " " bikkhasábfa	14	"	40	"
" " " dorongfa	13	"	40	"

Ungváron.

Egy öl 3'-as bikkhasábfa	10	frt	—	kr.
" " " tölgyhasábfa	9	"	—	"
" " " fenyőhasábfa	6	"	50	"
Ezer darab 22"-es fenyő zszindely	10	"	—	"
Egy mérő (5 c')	1	"	—	"

Sághon (Temesmegye.)

Egy öl 3'-as hasított cserfa	11	frt	—	kr.
" " " " tölgyfa	9	"	—	"
Egy köbláb kemény épületfa	—	"	10	"
Egy kétfogatu kocsi rövid ágfa	1	"	20	"

Losonczon.

Egy öl gyertyán hasábfa I. o.	14	frt	50	kr.
" " " " II. o.	13	"	60	"
" " bikk " I. o.	13	"	50	"
" " cser " I. o.	12	"	—	"
" " " " II. o.	11	"	—	"
Egy köbláb kemény épületfa	—	"	35	"

K ü l ö n f é l é k .

Lúczfenyő, melynek nincsenek mellékajtásai. Ezen curiosum Albrecht főherczegnek „Kommer Teschen“ nevű uradalmából. Ustron pagonyból származik, mely a Beskidek heglánczának Sziléziához tartozó részén fekszik, hol a Visztula-forrásai erednek. Ezen fenyő az 1854-ik évben mint három éves magoncz erdőkertből vétetett ki, s ültetett el egy beerdősítendő tisztáson, mely mintegy 2000 lábnyi tenger feletti magasságban szeliden lejt északkelet felé. Most tehát 20 éves, s alig 7 láb magas és $1\frac{1}{2}$ hüvelyk vastag, és csupán csucshajtásokat eresztett, míg körülötte lévő testvérei rendes törzs- és ágképződés mellett 12—15 lábnyi magassággal és $2\text{—}2\frac{1}{2}$ hüvelyk vastagsággal birnak.

E ritka példány 1871. April 22-én a mariabrunni cs. k. erdészakadémia növénykertjébe ültetett át, előbbi viszonyainak tekintetbe vétele mellett, s ott is eresztett már egy csúcsajtást. F.

Erdőkáros rovarok ellen vitt harcz. Reusz herczegségnek 4772 Hektárt (=8288 kat. hold.) magába foglaló 8 pagonyában gyűjtöttek az 1868-iki évben 176812 fenyőgyaponcz (Nonne) anyalepét, s azért kiadtak 925 tallért 18 ezüst garast és 4 batkát; 1869-ben 588867 anyalepét, 1540 tallér 12 e. g. és 3 batkáért; 1870-ben 169427 hernyót 161460 bábót és 1943375 anyalepét, 1297 tallér. 1 e. g. és 4 batkáért. Az összes kiadás volt tehát 3763 t. 1 e. g. és 11 b.; mely tesz a mi pénzünkben 5644 f. 60 krt. Egy 250 db szivarra való ládácskába 12—14000 anyalepke fért, melynek fogása 60—80 tallérba került. F.

Faipar. A Krassóme gyében fekvő Jerszeg nevű közalapítványi birtokon egy bécsi kereskedő-ház nagyobb szerű fűrész-

gépet állított fel, melyen az ottani erdőkből vásárolt fát, padlókra, deszkákra, boritékfára, padló-koczkákra stb. dolgoztatja fel s azután külföldre szállítja.

Irodalmi pályázat. Adassék terv 10—15 nyomatott ívnyi népszerű munkában arról, miként lehetne hazánk erdélyi részének, különösen a Mezőségnek említést alig érdemlő sovány legelőnél egyebet nem nyújtó, meredek kopárait szintugy a déli, mint az északi oldalakon befasítani.

Neveztesse meg az ezen helyek légköri, s talaji viszonyainak legmegfelelőbb fafajáit; irassanak le azok élettani, növénytani, s osztályoztassanak a talaj különböző alkatrészeinek megfelelőleg.

Adassék elő az ajánlott fafaják magva gyűjtésének, faiskolában vagy állandó helyükre való elvetésének, faiskolában nevelésök- s állandó helyre kiültetésöknek, mindkét helyen ápoltatásuknak legczélszerűbb, egyszerű módja; a teendők elintézése legalkalmasabb idejének mindannyiszor kijelölésével.

Ismertessék meg az erdő-ültetésekhez kellő legczélszerűbb eszközök, rajzaik segítségével.

A pályamunkák szokott módon, idegen kézzel írva, s jelígy levelekkel ellátva 1872. december 31-én estig Kolozsvárra az erd. gazdasági egyesület titkárához küldendők be.

A pályaművek megbiráltatását szakértők által a választmány eszközölné, s ez adja ki az absolut becsesel bíró legjobb mű írójának a díjt.

A pályamunka a díj odaitélése napjától számítandó fél évig az író tulajdona marad. — Ha azonban ez alatt kinyomatását nem eszközölné, a tulajdoni jog az erdélyi gazdasági egyesületre száll.

A pályadíj 50 arany, s a pályázat most másodszer van kiírva.

Erdészeti kinevezések. Magyar országos pénzügyminis-
teremnek a ministerium erdészeti osztálya szervezése ügyében
tett javaslatait jóváhagyván, Divald Adolf osztálytanácsost
ministeri tanácsossá, Scherffel Samu erdőtanácsost főerdő-
tanácsossá és Kálnoki Bedő Albertet főerdőmesterré
nevezem ki.

Kelt Budán, 1872. évi februárhó 29-én.

Ferencz József, s. k.

Kerka-poly Károly, s. k.

A magyar királyi pénzügyminister Dóbel Miklóst
m. k. műszaki számvizsgálóvá és *Rutska Tivadart* m. k.
főerdésszé nevezte ki a pénzügyministeriumhoz.

Szerkesztői üzenetek.

K. I. erdőmester urnak. Tudakozó soraiban kifejezett
sejtelve, fájdalom megfelel a valóságnak, mennyiben közeleb-
ről szerzett tájékozásunk szerint sem a földművelési minister
nem fogja az erdőtörvényjavaslatot a jelen országgyűlés fo-
lyama alatt a képviselőháznak előterjeszteni, sem a földadó-
telekzet kiigazításáról már beterjesztve lévő törvényjavaslat
nem fog a törvényhozás jelen folyama alatt tárgyalatni.

Kérés. Azon államhivatalokat, melyek szerkesztőségünk-
hez leveleket intéznek kérjük, hogy azokat hozzánk bérmentve
küldeni sziveskedjenek, mert a tudtunkra adott postai szabályok
szerint a magán-felekhez küldött hivatalos levelekért a vevő
az egyszerű szállítási díj megfizetésével tartozik, s mi ilyen
hivatalos érdekekben jött levelekért már igen sokszor terhel-
tettünk díjfizetéssel.

Előfizetési felhívás

az

„ERDÉSZETI LAPOK“

1872. évi, vagy

tizenegyedik évfolyamára.

Az „Erdészeti Lapok“-nak feladata, hogy szaktársaink kezében méltó és nélkülözhetlen szakközlöny legyen, hogy erdőbirtokosainkkal és mind azokkal, kik erdészeti ügyekkel foglalkoznak, a részükre oly igen szükséges erdészeti szaktanokat fokozatosan megismertesse, hogy az erdőgazdaságok körében megoldandó kérdéseknek elintézésére, alkalmas irányelveket s tapasztalatból meritett tanácsokat adjon, hogy mindezekkel összefüggően a fahasználat, faértékesítés és faeladás terén is az általános hazai viszonyokból folyó s az illetők anyagi érdekében is élénken szükségelt felvilágosítással és tájékozással szolgáljon.

A szakbeli kérdések elméleti és gyakorlati tárgyalása mellett az erdőhasználatra és erdészeti üzletekre vonatkozó tudnivalóknak közlésére is kellő gondot fordítván, lapunkat ehez képest nem csak a szakember és az erdészet iránt érdeklélő ügybarátok, hanem az erdőbirtokosok és fakereskedők is egyenlő előnnyel használhatják.

Az „Erdészeti Lapok“ terjedelme és előfizetése ára az eddigi maradván, az egész évre járó és aránylag csekély 5 frt díjért, a rajzokkal és szükség szerint térképekkel is kiegészített és havonként kiadott 12 füzetrel, oly közlényt juttatunk előfizetőink birtokába, mely a mellett, hogy az erdészeti ismeretek színvonalán tartja, egyszersmind állandó beccsel bír, s évek múlva is hasznos utmutatásokkal s tapasztalati adatokkal szolgálhat.

Az előfizetési pénzek bérmentve és legezélszerűben postaltalvány útján e czim alatt küldendők : Az „Erdészeti Lapok“ szerkesztőségének B u d á n, (Klusemanház a lánczhyd mellett.)

Tisztelettel kérjük azért mindazon ügybarátainkat, kik az „Erdészeti Lapok“ ügyének támogatását figyelmükre méltatják, hogy részükről előfizetni s lapunkat barátaik és ismerőseik körében megismertetni, és ha terhükre nincsen a lap beltartalmának minél előnyösebb emelése végett előfizetőket is gyűjteni sziveskedjenek. — Budán, február-hó 1872.

Divald Adolf és Wagner Károly,
lapvezetők és kiadók.

Bedő Albert,
szerkesztő.

Lapvezetők és kiadók :
Divald Adolf és Wagner Károly.

Szerkesztő :
Bedő Albert.